

N:o 5.

Ank. till Riksd. kansli den 3 maj 1893, kl. 11 f. m.

Utlåtande, med anledning af väckt motion om ändringar i ansvarighetslagen för Riksdagens fullmäktige i Sveriges riksbank.

I en inom Första Kammaren väckt motion (n:o 11) har herr *Cederberg* föreslagit sådan ändring i det för riksbanken gällande reglemente, att i ledningen af banken skulle kunna komma att deltaga en direktör och en vice direktör, utan att desse samtidigt måste vara fullmäktige, dock under förutsättning, att de, lika med fullmäktige, underkastades ansvar för de beslut och åtgärder, mot hvilka de icke reserverat sig; och hade motionären ansett en motsvarande bestämmelse böra finnas i den för bankofullmäktige gällande ansvarighetslagen.

Berörda motion angående anställande i riksbanken af en direktör och en vice direktör har hänvisats till bankoutskottet, som öfver densamma afgifvit utlåtande.

I fråga om de ändringar, som, enligt hvad ofvan förmälts, af motionären ansetts nödiga i ansvarighetslagen för bankofullmäktige, derest hans förslag om anställande af en direktör och en vice direktör vunne tillämpning, har samme motionär framlagt sina tankar i en särskild motion (n:o 12) hvilken, hänvisad till lagutskottet, af detta öfverlemnats till det för andra ärendens behandling sammansatta banko- och lagutskottet; och får detta senare utskott nu afgifva utlåtande i ämnet.

Berörda motion (n:o 12) innefattar icke allenast förslag till de ändringar i ansvarighetslagen, som erfordras i händelse af bifall till motionen om en direktör och en vice direktör i riksbanken, utan derutöfver äfven förslag till annan ändring i samma lag. Motionären åberopar nemligen det förhållande,

att för försumlig ledamot i afdelningskontors styrelse ansvar visserligen är i gällande reglemente intaget (§ 35), men icke i banklagarne stadgadt, samt hemställer alltså,

dels att nedannämnda §§ i den för bankofullmäktige gällande ansvarighetslagen skola hafva följande förändrade lydelse, nemligen

1 §. Öfverträder eller eftersätter fullmäktig, *direktör, vice direktör eller ledamot i afdelningskontors styrelse* de pligter etc. — — — skadestånd.

2 §. Riksdagen eller dess bankoutsrott ege förordna om åtal för förbrytelse af fullmäktig och fullmäktige för förbrytelse af annan, om hvilken i § 1 stadgadt är. Det åtal — — — åtal väcka. *Den*, som varder — — — afgjort;

dels och att lagens rubrik skall vara:

Ansvarighetslag för fullmäktige och direktörer i Sveriges riksbank samt för dess afdelningskontors styrelseledamöter.

Vidkommande den ändring i ansvarighetslagen, som skulle föränledas deraf, att en direktör och en vice direktör, hvilka kunde väljas utom fullmäktiges krets, skulle komma att i riksbanken anställas, har, sedan Riksdagen vid behandling af den derutinnan väckta, af bankoutsrottet afstyrkta motionen, afslagit densamma, förutsättningen för den ifrågasatta ändringen i ansvarighetslagen förfallit; vid hvilket förhållande vidare yttrande härom ej erfordras.

Hvad åter angår motionärens förslag att i ansvarighetslagen för riksbankens fullmäktige införa stadgande derom, att fullmäktige skulle ega att förordna om åtal mot ledamot i afdelningskontorens styrelser, får utskottet erinra, att detta förslag så till vida är egnadt att fylla en lucka i nu gällande lagstiftning i ämnet, som några mot bestämmelserna angående bankofullmäktiges ansvarighet svarande stadganden icke finnas beträffande ledamöterna i afdelningskontorens styrelser. Fråga om införande af dylika stadganden har emellertid af Riksdagen pröfvats, men då funnits icke böra till någon Riksdagens åtgärd föränleda. Vid 1873 års riksdag väcktes nemligen inom Första Kammaren motion derom att, sedan styrelserna för riksbankens alla afdelningskontor från och med 1874 års ingång skulle komma att tillsättas af bankens fullmäktige och ej, såsom dittills, af Riksdagen, och då till följd häraf »ansvarighetslagen för de af Riksdagen förordnade ledamöter i styrelserna för Sveriges riksbanks lånekontor i orterna» gifven Stockholms slott den 12 september 1868, skulle från och med 1874 års ingång upphöra att kunna tillämpas samt för nämnda styrelser derefter icke andra ansvarsbestämmelser vara gällande, än de, som ur allmänna strafflagen skulle kunna

hentas, nyssnämnda ansvarighetslag måtte förklaras vara i tillämpliga delar för berörda styrelser gällande äfven sedan de komme att tillsättas af bankens fullmäktige i stället för af Riksdagen. — Detta förslag behandlades af sammansatt banko- och lagutskott, som i afgifvet utlåtande (n:o 5) den 5 maj 1873 anförde:

»Vid pröfning af detta förslag har utskottet först haft att taga i öfvervägande, huru vida särskild ansvarighetslag kan vara erforderlig för ledamöterna uti styrelserna för riksbankens afdelningskontor, när dessa ledamöter tillsättas af bankofullmäktige. — Att sådan lag ansetts böra finnas för de af Riksdagen utsedda ledamöterna i styrelserna för lånekontoren — en lag, som efter hvad dess rubrik angifver, icke afsett den ledamot i styrelsen, fullmäktige haft att förordna — står i analogi med dylika särskilda ansvarighetslagar för andra, af Riksdagen omedelbart utsedde förtroendemän. Deremot förefinnas inga dylika lagar i afseende på styrelsen eller förtroendemän, tillsatta af jemförelsevis underordnade myndigheter. Då nu, i afseende på ifrågavarande styrelseledamöter, det icke torde vara tvifvel underkastadt, att ju allmänna lagens föreskrifter äro på dem tillämpliga, och då bankofullmäktige ega att, om och när de dertill finna anledning, från uppdraget entlediga styrelseledamot, finner utskottet någon särskild ansvarighetslag för dessa styrelser icke vara behöflig».

På dessa grunder hemstälde utskottet, att motionen ej måtte föranleda till någon åtgärd, och detta blef äfven Riksdagens beslut, hvarefter frågan icke åter upptagits. Någon ansvarighetslag för afdelningskontorens styrelseledamöter finnes alltså icke, men i §§ 35 och 59 mom. 1 af bankoreglementet äro meddelade följande bestämmelser, som hafva afseende på dem:

§ 35.

Mom. 1. Allmänheten är berättigad att i upp- och utlåningsärenden hos riksbankens hufvud- och afdelningskontor personligen eller genom ombud utföra sina angelägenheter, äfvensom att derom omedelbart skriftvexla. Alla här af i hufvud- och afdelningskontoren härflytande bestyr besörjas afgiftsfritt under de vilkor och förbehåll, fullmäktige bestämma.

Mom. 2. Såväl fullmäktige i riksbanken och ledamöter af styrelserna för afdelningskontoren som tjenstemännen vid riksbankens hufvud- och afdelningskontor vare det uttryckligen förbjudet att såsom kommissionärer taga någon befattning med vexeldiskontering eller med anskaffande af lån eller kreditiv i riksbankens hufvud- och afdelningskontor.

Finnes förbudet vara öfverträdt af fullmäktig, göres derom anmälan hos fullmäktige, som förordna angående åtal i enlighet med gällande ansvarig-

hetslag. Öfverträdes åter förbudet af ledamot i afdelningskontors styrelse eller af tjensteman, anmäles förhållandet i förra fallet hos fullmäktige, som från uppdraget genast entlediga den felaktige ledamoten och förordna angående hans åtalande inför vederbörlig domstol, och i senare fallet hos fullmäktige eller vederbörande styrelse, hvilka ega att antingen för alltid eller för viss tid af minst sex månader skilja den felaktige från befattningen och densamma åtföljande förmåner.

§ 59.

Mom. 1. Styrelsen öfver hvarterdera afdelningskontoret i Göteborg och Malmö utgöres af fyra ledamöter och öfver hvarterdera af de öfriga afdelningskontoren af tre ledamöter, hvilka alla, jemte nödigt antal suppleanter för ett år i sänder, efter kalenderår räknadt, utses af fullmäktige, med rättighet för fullmäktige att derförinnan, om och när de dertill finna anledning, entlediga en eller flere eller alla ledamöter i dessa styrelser; och skola i den eller de entledigades ställe annan eller andra ledamöter genast inväljas.

Afgår eljest ledamot under den tid, för hvilken han är vald, utses ny ledamot att deltaga i styrelsen under den tid, som för den afgångne ledamoten återstått. Vid de årliga valen kan afgående ledamot återväljas.

Mot rättigheten af de åsigter, som år 1873 uttalades och som vunno Riksdagens godkännande, har sammansatta utskottet ej något att erinra, och erfarenheten har ej heller, utskottet veterligen, sedan dess gifvit vid handen, att saknaden af särskild ansvarighetslag för afdelningskontorens styrelser eller af andra lagstadganden i detta ämne medfört någon olägenhet.

Vid öfvervägande häraf finner utskottet sig sakna anledning förorda några åtgärder i det af herr Cederberg föreslagna syftet. Dessutom får utskottet erinra, att motionären utan anförda skäl föreslagit en inskränkning i nu gällande stadganden om bankofullmäktiges ansvarighet, i det att, enligt motionärens förslag, den Riksdagens revisorer nu tillagda befogenhet att förordna om åtal mot fullmäktige i riksbanken skulle komma att upphöra; en inskränkning, som utskottet icke anser vara af giltiga skäl påkallad.

Utskottet finner i nu anförda förhållanden anledning afstyrka motionen, men har, då genom densamma uppmärksamheten blifvit fäst äfven å ansvarighetslagen »för de af Riksdagen förordnade ledamöter i styrelserna för Sveriges riksbanks lånekontor i orterna», hvilken lag utfärdats den 12 september 1868, men numera, sedan Riksdagen efter år 1874 ej vidare väljer ledamöter i

afdelningskontorens styrelser, förlorat praktisk betydelse, velat uttala, att denna lag synes böra upphävas. Då emellertid motion i ämnet icke väckts, och utskottet torde sakna befogenhet att härutinnan framställa förslag, har utskottet ej annan hemställan, än

att herr Cederbergs förevarande motion ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 3 maj 1893.

På det sammansatta utskottets vägnar:

ARVID GUMÆLIUS.